

PARTER

Sökande

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm

Motpart

AA

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten

AA ska betala en sanktionsavgift om 50 000 kr.

YRKANDEN M.M.

Finansinspektionen har yrkat att AA ska betala en sanktionsavgift om 70 000 kr avseende den påstådda överträdelse som framgår av bilaga 1.

AA har motsatt sig att betala sanktionsavgift.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN**Finansinspektionen**

Den 11 december 2020 placerade AA en köporder för två aktier i GPX Medical (GPX) med limit 4,895 kronor. Ordern gick direkt till avslut till angivet pris och ledde till en prisökning på aktien med 4,59 procent, jämfört med priset vid den senast genomförda transaktionen i aktien. I direkt anslutning till köpet placerade AA en säljorder om 1 641 aktier i GPX med limit 4,80 kronor. Kort därefter placerade AA en ny köporder för två aktier i nämnda bolag med limit 4,795 kronor vilken gick till avslut till angivet pris. Transaktionen medförde en prisökning på aktien med 5,50 procent, jämfört med priset vid den senast genomförda transaktionen i aktien. I direkt anslutning till köpet togs säljordern om 1 641 aktier bort.

Den 14 december 2020 placerade AA en köporder för två aktier i GPX med limit 4,975 kronor. Ordern gick direkt till avslut till angivet pris och ledde till en prisökning på aktien med 11,67 procent, jämfört med priset vid den senast genomförda transaktionen i aktien. I direkt anslutning till köpet placerade han en säljorder för hela sitt innehav om 1 645 aktier i GPX med limit 4,80 kronor. Orden gick till delavslut om 163 aktier kort därefter till angivet pris.

AA s köp om ett litet antal aktier har eller kan förväntas ha gett falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på aktien i GPX. Med

beaktande av antalet transaktioner och transaktionernas kurspåverkan kan överträdelserna inte betraktas som ursäktliga eller ringa. Det har inte heller framkommit några särskilda skäl för att avstå från ingripande. I detta fall talar omständigheterna för att sanktionsavgiften ska ligga omkring normalbeloppet för handel med små volymer aktier. En sanktionsavgift om 70 000 kr framstår därmed som proportionerlig och avskräckande. Finansinspektionen överlämnar till tingsrätten att bedöma om AA:s finansiella ställning är så påtagligt svag att den bör beaktas som en förmildrande omständighet.

AA

Han startade sitt konto på Avanza på skoj för att lära sig och efter att hans vänner tipsat honom om att man kan investera och på så sätt få pengarna att växa. Han har lärt sig successivt om hur värdepappersmarknaden fungerar. Han köpte aktier i GPX när bolaget bör noterades eftersom han på så sätt hoppades kunna tjäna pengar. När kursen på aktien sjönk handlade han fler aktier i syfte att sänka sitt genomsnittliga anskaffningsvärde. Eftersom han är försiktig med sina pengar och saknar egentlig inkomst swishade han endast mindre summor när han hade möjlighet till sitt Avanzakonto för att handla på börsen. Därför handlade han mindre poster. När han sedan insåg eller trodde att hans innehav i GPX inte skulle växa sålde han hela innehavet och placerade i aktier hos ett annat bolag som han trodde mer på. Han tänkte inte så mycket på transaktionerna förrän han fick ett e-postmeddelande från Avanza där det stod att hans beteende kunde missuppfattas som ett missbruk av marknaden. Avanza hänvisade till en sida där han kunde läsa om vilka beteenden som är tillåtna. Han läste då noggrant på och lärde sig sin läxa. Han har inte handlat på liknande sätt igen. Hans intention var aldrig att försöka manipulera marknaden på något sätt utan att sänka sitt genomsnittliga anskaffningsvärde. Han är en ärlig människa och vill alltid göra rätt för sig.

Han studerar heltid på Regent's University i London. Alla hans pengar går till hans utbildning. Hans enda inkomst består av studiemedel från CSN varje månad, vilket

endast räcker till nödvändiga levnadsomkostnader. Han får hjälp från CSN att betala halva terminsavgiften, resten bekostar han själv. Han har varit tvungen att ta ett lån hos SEB om 60 000 kr för att kunna finansiera sina studier eftersom han nått taket hos CSN. Om han måste betala sanktionsavgiften kommer han inte kunna betala sin terminsavgift och därmed inte kunna slutföra sin utbildning.

UTREDNING OCH HANDLÄGGNING

Finansinspektionen har åberopat den skriftliga bevisning som framgår av bilaga 1.

AA har gett in underlag avseende sin ekonomiska situation, bl.a. underlag från CSN och Skatteverket samt intyg från Regent's University i London beträffande studietid och terminsavgift.

Tingsrätten har avgjort målet utan huvudförhandling.

SKÄLEN FÖR TINGSRÄTTENS DOM

Den rättsliga regleringen avseende marknadsmanipulation

Bestämmelser om sanktionsavgift vid marknadsmanipulation återfinns dels i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk m.m. (marknadsmissbruksförordningen), dels i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning (kompletteringslagen).

Av artiklarna 12.1 a och 15 i marknadsmissbruksförordningen framgår att utförandet av en transaktion, läggandet av en handelsorder eller annat beteende som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på ett

finansiellt instrument är marknadsmanipulation och att det är otillåtet. Det är alltså inte per definition storleken på transaktionen som utgör manipulation, utan vilken signal transaktionen sänder till marknaden.

Handel med små poster av aktier utgör emellertid en av de vanligaste formerna av marknadsmanipulation. Ett typfall är att någon lägger en order på en enskild aktie eller ett fåtal aktier för att försöka påverka kursen utan att denna kursrörelse motsvarar en verklig förändring av utbudet eller efterfrågan på aktien. Genom sådana s.k. enpetare påverkas information som sedan ligger till grund för köp- och säljbeslut hos andra aktörer på marknaden. Agerandet utgör därför ett störningsmoment på marknaden. Marknadsmanipulation genom handel med små volymer av aktier kan föreligga även om de aktuella transaktionerna inte leder till etablering av ett referenspris eller någon annan bestående påverkan på prisbilden. Det finns inte något krav på att den som sanktionsavgiften riktas mot ska ha gjort en vinst på sina transaktioner för att det ska röra sig om en överträdelse. Det krävs inte heller att agerandet skett med uppsåt eller av oaktsamhet, utan det räcker att förutsättningarna rent objektivt är uppfyllda. (Se NJA 2020 s. 858, ”Enpetarna” I–III.) Sker marknadsmanipulation ska Finansinspektionen ingripa, om inte handlandet har utförts av legitima skäl och stämmer överens med godtagen marknadspraxis. Ingripande sker bl.a. genom sanktionsavgift.

Det finns möjlighet att avstå från ett ingripande bl.a. om överträdelsen kan anses som ringa, ursäktlig eller om det finns särskilda skäl, se 5 kap. 17 § kompletteringslagen. Av förarbetena framgår att med ringa överträdelse bör förstås överträdelser som framstår som bagatellartade. Vidare framgår att en överträdelse kan vara ursäktlig om det är uppenbart att överträdelsen begåtts av förbiseende. Särskilda skäl kan exempelvis föreligga om det är fråga om att en underårig har överträtt marknadsmissbruksförordningen och det förefaller orimligt att besluta om en sanktion mot denne. (Prop. 2016/17:22 s. 391–392.)

AA s agerande har utgjort marknadsmanipulation

Av utredningen framgår att AA har genomfört de aktuella transaktionerna på sätt som Finansinspektionen gjort gällande. Tingsrätten konstaterar att det varit fråga om tre kurspåverkande köp om vardera två aktier som resulterat i prishöjningar om 4,59–11,67 procent i relation till närmast föregående transaktion. Vidare har AA i nära anslutning till köpavslut placerat omfattande säljordrar. Det har inte framkommit något egentligt kommersiellt intresse att vidta transaktionerna på det beskrivna sättet. Tillvägagångssättet talar enligt tingsrättens mening för att syftet med transaktionerna istället har varit att höja aktiekursen för att direkt därefter få till stånd en försäljning till en högre kurs. Den prishöjning som AA s orderläggningar har gett upphov till har således inte motsvarat något verkligt ökat intresse för de aktuella aktierna. Transaktionerna har därför gett falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på aktierna. AA s agerande har därmed utgjort marknadsmanipulation.

Agerandet kan enligt tingsrätten inte anses ringa eller ursäktligt och det har inte heller i övrigt framkommit några omständigheter som ger skäl att avstå från ingripande (se 5 kap. 17 § kompletteringslagen). Som ovan framgått krävs det inte att syftet med transaktionerna har varit att påverka marknaden. Det AA har anfört om syftet med köpen, det vill säga att sänka sitt genomsnittliga anskaffningsvärde, samt att han inte var kunnig inom aktiehandel, ändrar således inte denna bedömning. AA ska därför betala en sanktionsavgift.

Sanktionsavgiften ska bestämmas till 50 000 kr

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av subjektivt ansvar. Därutöver ska vissa försvårande och förmildrande omständigheter beaktas. Avslutningsvis ska hänsyn tas till den berörda

personens finansiella ställning och den vinst som denna har erhållit till följd av överträdelsen. (Se 5 kap. 15, 16 och 18 §§ kompletteringslagen.)

Sanktionsavgiften för överträdelser i form av handel med små volymer som påverkar kursen utan att motsvara verklig förändring av tillgång och efterfrågan, s.k. enpetare, ska som utgångspunkt bestämmas till mellan 40 000 och 140 000 kr. En sanktionsavgift på 70 000 kr utgör normalbelopp vid avsaknad av förmildrande eller försvårande omständigheter. (Se NJA 2020 s. 858, ”Enpetarna” I–III, p. 20–22.)

Finansinspektionen har anfört att 70 000 kr är lämpligt i detta fall, men har överlämnat till tingsrätten att bedöma om AA s finansiella ställning är så påtagligt svag att den bör påverka sanktionsavgiftens storlek.

Tingsrätten konstaterar att det har varit fråga om tre kurspåverkande köporder om två aktier inom loppet av några dagar. Två av transaktionerna efterföljdes av att AA lade order om att sälja sitt innehav. Utredningen visar dock inte att hans transaktioner lett till vinst för honom eller någon annan. Det framgår inte heller att AA tidigare har varnats för liknande beteende eller att det föreligger några andra särskilda omständigheter som påverkar graden av ansvar. Enligt tingsrätten är det sett till dessa omständigheter fråga om en överträdelse som normalt motiverar en sanktionsavgift om 70 000 kr (jfr NJA 2020 s. 858, ”Enpetarna” I–III). AA har dock anfört att han av ekonomiska skäl inte kommer att kunna slutföra sin utbildning om han åläggs att betala sanktionsavgiften. Han har gett in utredning i målet till stöd för att han saknar möjlighet att betala sanktionsavgiften med annat än studiemedel från CSN samt medel från banklån som är avsedda för hans pågående utbildning. Underlaget han gett in visar enligt tingsrätten att hans finansiella ställning måste anses vara så påtagligt ansträngd att hänsyn ska tas till denna vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek. Sanktionsavgiften bestäms därför vid en samlad bedömning till 50 000 kronor.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (TR-01)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 23 mars 2022. Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva tingsrättens dom.

Agnes Leijonhufvud